KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 13.4.2021 r.
COM(2021) 183 final

2021/0098 (NLE)

Wniosek

DECYZJA RADY

w sprawie stanowiska, jakie ma być zajęte w imieniu Unii Europejskiej na forum Rady Handlowych Aspektów Praw Własności Intelektualnej Światowej Organizacji Handlu

UZASADNIENIE

1. PRZEDMIOT WNIOSKU

Niniejszy wniosek dotyczy decyzji określającej stanowisko, jakie ma być zajęte w imieniu Unii na forum Rady Handlowych Aspektów Praw Własności Intelektualnej Światowej Organizacji Handlu („Rada TRIPS”) w związku z przewidywanym przyjęciem decyzji w sprawie wniosku o przedłużenie okresu przejściowego w trybie art. 66 ust. 1 porozumienia TRIPS dla członków – krajów najmniej rozwiniętych.

2. KONTEKST WNIOSKU

2.1. Porozumienie w sprawie handlowych aspektów praw własności intelektualnej

Celem Porozumienia w sprawie handlowych aspektów praw własności intelektualnej („porozumienie TRIPS”) jest między innymi określenie odpowiednich norm i zasad dotyczących dostępności, zakresu i wykorzystania praw własności intelektualnej związanych z handlem, skutecznych i odpowiednich środków ich egzekwowania oraz skutecznych i sprawnych procedur wielostronnego zapobiegania sporom między rządami i rozstrzygania tych sporów. Porozumienie TRIPS obejmuje następujące prawa własności intelektualnej: prawa autorskie i prawa pokrewne, znaki towarowe, oznaczenia geograficzne, w tym nazwy pochodzenia, wzory przemysłowe, patenty, w tym ochrona nowych odmian roślin, wzory masek układów scalonych i informacje niejawne. Porozumienie TRIPS weszło w życie z dniem 1 stycznia 1995 r.

Unia Europejska jest stroną porozumienia TRIPS[1].

2.2. Rada TRIPS

Rada TRIPS nadzoruje funkcjonowanie porozumienia TRIPS. Podczas regularnych posiedzeń Rada TRIPS stanowi forum rozmów na temat handlowych aspektów ochrony i egzekwowania praw własności intelektualnej objętych porozumieniem TRIPS. Rada TRIPS działa zgodnie z ogólnymi wytycznymi Rady Generalnej WTO. Jest ona otwarta dla wszystkich członków WTO i obserwatorów zatwierdzonych przez członków. Rada TRIPS podejmuje decyzje w drodze konsensusu. Zgodnie z zasadą 33 regulaminu wewnętrznego Rady TRIPS[2], jeżeli Rada TRIPS nie może podjąć decyzji w drodze konsensusu, daną sprawę przekazuje się Radzie Generalnej w celu podjęcia decyzji. Zgodnie z art. IX Porozumienia z Marrakeszu ustanawiającego Światową Organizację Handlu („porozumienie z Marrakeszu”) Unia Europejska, korzystając ze swego prawa głosu, ma liczbę głosów równą liczbie jej państw członkowskich będących członkami WTO.

2.3. Planowany akt Rady TRIPS

W dniach 8–9 czerwca 2021 r. podczas formalnego posiedzenia Rada TRIPS ma przyjąć decyzję w sprawie wniosku o przedłużenie okresu przejściowego w trybie art. 66 ust. 1 porozumienia TRIPS dla członków – krajów najmniej rozwiniętych na dzień 1 lipca 2021 r. („planowany akt”).

Od wejścia w życie porozumienia z Marrakeszu w dniu 1 stycznia 1995 r. członkowie – kraje najmniej rozwinięte zostali zwolnieni z zobowiązań w ramach TRIPS innych niż zawarte

[1] Decyzja Rady 94/800/WE z dnia 22 grudnia 1994 r. dotycząca zawarcia w imieniu Wspólnoty Europejskiej w dziedzinach wchodzących w zakres jej kompetencji, porozumień, będących wynikiem negocjacji wielostronnych w ramach Rundy Urugwajskiej (1986–1994) (Dz.U. L 336 z 23.12.1994, s. 1).

[2] Regulamin wewnętrzny posiedzeń Rady TRIPS (28 września 1995 r.) – IP/C/1.

w art. 3, 4 i 5 na okres dziesięciu lat w trybie art. 66 ust. 1 porozumienia TRIPS. Artykuł ten przewiduje również możliwość dalszego przedłużenia tego okresu na podstawie dobrze umotywowanego wniosku członka – kraju najmniej rozwiniętego. W latach 2005 i 2013, w następstwie wniosków złożonych przez członków – kraje najmniej rozwinięte, przedmiotowy okres zwolnienia został już dwukrotnie przedłużony, za drugim razem do dnia 1 lipca 2021 r.

Czad, w imieniu grupy krajów najmniej rozwiniętych, złożył w dniu 1 października 2020 r. formalny wniosek[3] o przedłużenie okresu przejściowego. Grupa krajów najmniej rozwiniętych zwróciła się o przedłużenie okresu przejściowego tak długo, jak członek pozostaje w kategorii krajów najmniej rozwiniętych, i na okres dwunastu lat od daty wejścia w życie decyzji Zgromadzenia Ogólnego ONZ o wykluczeniu członka z kategorii krajów najmniej rozwiniętych.

Planowany akt będzie wiążący dla stron zgodnie z art. 66 ust. 1 porozumienia TRIPS, który stanowi: „Mając na uwadze szczególne potrzeby i wymagania, ograniczenia gospodarcze, administracyjne i finansowe, a także potrzebę elastyczności w zakresie tworzenia trwałej bazy technicznej, od Członków – krajów najmniej rozwiniętych nie będzie się wymagać stosowania postanowień niniejszego Porozumienia innych niż zawarte w artykułach 3, 4 i 5 przez okres 10 lat od daty wprowadzenia w myśl ustępu 1 artykułu 65. Rada TRIPS zgodzi się na przedłużenie tego okresu na podstawie dobrze umotywowanego wniosku Członka – kraju najmniej rozwiniętego”.

3. STANOWISKO, JAKIE MA BYĆ ZAJĘTE W IMIENIU UNII

W odpowiedzi na wniosek członków – krajów najmniej rozwiniętych Komisja zaleca Radzie Unii Europejskiej zajęcie następującego stanowiska Unii: od członków – krajów najmniej rozwiniętych nie należy wymagać stosowania postanowień porozumienia TRIPS innych niż zawarte w art. 3, 4 i 5 przez ograniczony okres nieprzekraczający 10 lat lub do dnia, w którym przestaną oni być krajami najmniej rozwiniętymi, w zależności od tego, która z tych dat będzie wcześniejsza.

Przedłużenie okresu przejściowego bez ograniczeń czasowych, zgodnie z propozycją krajów najmniej rozwiniętych, nie byłoby jednak zgodne z celem polegającym na stopniowej integracji członków – krajów najmniej rozwiniętych jako członków wielostronnego systemu handlowego w międzynarodowym systemie własności intelektualnej na podstawie minimalnych wymogów określonych w porozumieniu TRIPS.

Jeżeli członkowie WTO poprą przedłużenie okresu przejściowego w trybie art. 66 ust. 1 porozumienia TRIPS na czas nieokreślony, Unia nie powinna utrudniać osiągnięcia konsensusu.

Pewien poziom ochrony i egzekwowania praw własności intelektualnej jest potrzebny również u członków – krajów najmniej rozwiniętych, ponieważ prawa własności intelektualnej są katalizatorem innowacji i istotnym narzędziem zrównoważonego rozwoju. Ochrona i egzekwowanie praw własności intelektualnej stanowią również zachętę dla posiadaczy technologii do promowania rozpowszechniania wiedzy i przyciągania inwestycji zagranicznych do członków – krajów najmniej rozwiniętych. Pewien poziom ochrony i egzekwowania praw własności intelektualnej u członków – krajów najmniej rozwiniętych stanowi również zachętę dla przedsiębiorstw z UE do przekazywania swoich nowych technologii członkom – krajom najmniej rozwiniętym bez obaw o kradzież własności intelektualnej lub inne nadużycia. Bezterminowe przedłużenie okresu przejściowego nie

[3] Dokument WTO IP/C/W/668.

byłoby wystarczająco zachęcające dla członków – krajów najmniej rozwiniętych do podejmowania wysiłków w tym zakresie i mogłoby przynieść efekt przeciwny do zamierzonego dla ich konkurencyjności w systemie światowego handlu. Uzasadnione jest jednak kolejne przedłużenie okresu przejściowego na wdrożenie postanowień porozumienia TRIPS innych niż zawarte w art. 3, 4 i 5. Członkowie – kraje najmniej rozwinięte stanowią najbardziej podatny na zagrożenia segment międzynarodowej wspólnoty handlowej, charakteryzujący się takimi ograniczeniami jak niski dochód na mieszkańca, niski poziom rozwoju społecznego oraz gospodarcze i strukturalne utrudnienia wzrostu. Pandemia COVID-19 jeszcze bardziej nasiliła wyzwania, przed którymi stoją członkowie – kraje najmniej rozwinięte. W związku z tym członkowie – kraje najmniej rozwinięte muszą dysponować przestrzenią polityczną i elastycznością, aby sprostać swoim wyzwaniom rozwojowym i stworzyć trwałą bazę technologiczną.

Ważne jest również dążenie do zagwarantowania, by żadne zmiany w przepisach ustawowych, wykonawczych i praktyce członków – krajów najmniej rozwiniętych wprowadzone w dodatkowym okresie przejściowym nie mogły powodować obniżenia poziomu zgodności z postanowieniami porozumienia TRIPS. Wymóg ten zachęciłby członków – kraje najmniej rozwinięte do stopniowego wdrażania niektórych postanowień porozumienia TRIPS i uniemożliwiłby obniżenie poziomu ochrony i egzekwowania praw własności intelektualnej. Wysiłki członków – krajów najmniej rozwiniętych na rzecz wdrożenia niektórych postanowień porozumienia TRIPS byłyby brane pod uwagę przy podejmowaniu decyzji w sprawie beneficjentów współpracy technicznej i finansowej przewidzianej w art. 67 porozumienia TRIPS w celu ułatwienia wdrożenia porozumienia TRIPS, z naciskiem na obszary, które są najbardziej użyteczne.

Druga część wniosku członków – krajów najmniej rozwiniętych, tj. wniosek o zwolnienie na dodatkowy okres dwunastu lat od dnia, w którym członek – kraj najmniej rozwinięty przestaje należeć do kategorii krajów najmniej rozwiniętych, wydaje się wykraczać poza zakres art. 66 ust. 1 porozumienia TRIPS, ponieważ artykuł ten ma zastosowanie wyłącznie do przedłużenia okresu przejściowego na wdrożenie niektórych postanowień porozumienia TRIPS przez członków – kraje najmniej rozwinięte. Wniosek wydaje się być równoznaczny ze zwolnieniem z odnośnych postanowień porozumienia TRIPS, o czym Rada TRIPS nie może postanowić. W związku z tym nie można poprzeć wniosku o przyznanie zwolnienia dla krajów niebędących krajami najmniej rozwiniętymi w ramach decyzji Rady TRIPS w trybie art. 66 ust. 1 porozumienia TRIPS.

Należy zauważyć, że wniosek o przyznanie zwolnienia na dodatkowy okres dwunastu lat od dnia, w którym członek – kraj najmniej rozwinięty przestaje należeć do kategorii krajów najmniej rozwiniętych, uwzględniono również w komunikacie[4] w sprawie sprawnej transformacji krajów, które przestają należeć do kategorii krajów najmniej rozwiniętych, przedłożonym Radzie Generalnej przez misję Czadu w imieniu grupy krajów najmniej rozwiniętych w dniu 17 listopada 2020 r.; jest on obecnie przedmiotem dyskusji na forum Rady Generalnej.

Przedmiotowa inicjatywa jest w pełni spójna z polityką UE. Podobne decyzje przyjęto już wcześniej. Unia Europejska poparła przedłużenie okresu przejściowego do dnia 1 lipca 2021 r., uzgodnione przez członków WTO w dniu 11 czerwca 2013 r. i dotyczące niestosowania przez członków – kraje najmniej rozwinięte postanowień porozumienia TRIPS innych niż zawarte w art. 3, 4 i 5[5].

[4] WT/GC/W/807.

[5] Dokument WTO IP/C/64.

Członkom – krajom najmniej rozwiniętym przyznano również specjalne zwolnienie dotyczące wdrażania postanowień porozumienia TRIPS dotyczących produktów farmaceutycznych. Zwolnienie to miało początkowo wygasnąć w dniu 1 stycznia 2016 r. na podstawie Deklaracji z Ad-Dauhy w sprawie porozumienia TRIPS i zdrowia publicznego przyjętej w dniu 14 listopada 2001 r. W 2015 r. Bangladesz, w imieniu grupy krajów najmniej rozwiniętych, zwrócił się o zwolnienie członków – krajów najmniej rozwiniętych z zobowiązań wynikających z porozumienia TRIPS w odniesieniu do produktów farmaceutycznych tak długo, jak długo członkowie ci będą krajami najmniej rozwiniętymi. UE poparła ten wniosek grupy krajów najmniej rozwiniętych w świetle Deklaracji z Ad-Dauhy w sprawie porozumienia TRIPS i zdrowia publicznego oraz decyzji Rady Generalnej WTO z dnia 30 sierpnia 2003 r. w sprawie wykonania pkt 6 deklaracji z Ad-Dauhy. Ostatecznie okres zwolnienia został przedłużony do dnia 1 stycznia 2033 r. lub do dnia, w którym członek – kraj najmniej rozwinięty przestanie być krajem najmniej rozwiniętym, w zależności od tego, która z tych dat będzie wcześniejsza.

Stanowisko UE w sprawie planowanego aktu jest w pełni spójne ze stanowiskiem UE w sprawie wdrożenia postanowień porozumienia TRIPS dotyczących produktów farmaceutycznych.

4. PROCEDURALNA PODSTAWA PRAWNA

4.1. Zasady

Art. 218 ust. 9 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) określa tryb przyjmowania decyzji ustalających „stanowiska, które mają być zajęte w imieniu Unii w ramach organu utworzonego przez umowę, gdy organ ten ma przyjąć akty mające skutki prawne, z wyjątkiem aktów uzupełniających lub zmieniających ramy instytucjonalne umowy”.

Pojęcie „akty mające skutki prawne” obejmuje akty, które mają skutki prawne na mocy przepisów prawa międzynarodowego dotyczących danego organu. Obejmuje ono ponadto instrumenty, które nie są wiążące na mocy prawa międzynarodowego, ale mogą „w sposób decydujący wywrzeć wpływ na treść przepisów przyjętych przez prawodawcę Unii”[6].

4.2. Zastosowanie w niniejszej sprawie

Rada TRIPS jest organem utworzonym na mocy porozumienia z Marrakeszu i porozumienia TRIPS, stanowiącego załącznik 1C do porozumienia z Marrakeszu.

Akt, który Rada TRIPS ma przyjąć, jest aktem mającym skutki prawne. Zgodnie z art. 66 ust. 1 porozumienia TRIPS planowany akt będzie wiążący na mocy prawa międzynarodowego.

Planowany akt nie uzupełnia ani nie zmienia ram instytucjonalnych umowy.

W związku z tym proceduralną podstawą prawną proponowanej decyzji jest art. 218 ust. 9 TFUE.

4.3. Materialna podstawa prawna

4.3.1. Zasady

Materialna podstawa prawna decyzji przyjętej w trybie art. 218 ust. 9 TFUE jest uzależniona głównie od celu i treści planowanego aktu, którego dotyczy stanowisko, jakie ma być zajęte

[6] Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 7 października 2014 r., Niemcy przeciwko Radzie, C-399/12, ECLI:EU:C:2014:2258, pkt 61–64.

w imieniu Unii. Jeżeli planowany akt ma dwojaki cel lub dwa elementy składowe, a jeden z tych celów lub elementów da się określić jako główny, zaś drugi ma jedynie poboczny charakter, decyzja przyjęta w trybie art. 218 ust. 9 TFUE musi mieć jedną materialną podstawę prawną, a mianowicie podstawę, której wymaga główny lub dominujący cel lub element składowy.

4.3.2. Zastosowanie w niniejszej sprawie

Główny cel i treść planowanego aktu odnoszą się do wspólnej polityki handlowej. Materialną podstawą prawną proponowanej decyzji jest zatem art. 207 ust. 4 TFUE.

4.4. Podsumowanie

Podstawą prawną proponowanej decyzji powinien być art. 207 ust. 4 akapit pierwszy TFUE w związku z art. 218 ust. 9 TFUE.

2021/0098 (NLE)

Wniosek

DECYZJA RADY

w sprawie stanowiska, jakie ma być zajęte w imieniu Unii Europejskiej na forum Rady Handlowych Aspektów Praw Własności Intelektualnej Światowej Organizacji Handlu

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 207 ust. 4 akapit pierwszy w związku z art. 218 ust. 9,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

a także mając na uwadze, co następuje:

(1) Porozumienie ustanawiające Światową Organizację Handlu, wraz z porozumieniami zawartymi w załącznikach 1, 2 i 3 do tego porozumienia („porozumienie z Marrakeszu"), zostało zawarte przez Unię decyzją Rady 94/800/WE[1] i weszło w życie w dniu 1 stycznia 1995 r.

(2) Zgodnie z art. 66 ust. 1 Porozumienia w sprawie handlowych aspektów praw własności intelektualnej („porozumienie TRIPS"), zawartego w załączniku 1C do porozumienia z Marrakeszu, Rada Handlowych Aspektów Praw Własności Intelektualnej Światowej Organizacji Handlu („Rada TRIPS"), na dobrze umotywowany wniosek członka – kraju najmniej rozwiniętego, godzi się na przedłużenie okresu przejściowego, podczas którego członkowie – kraje najmniej rozwinięte nie są zobowiązani do stosowania postanowień porozumienia TRIPS innych niż zawarte w art. 3, 4 i 5.

(3) Obecny okres przejściowy, jak ustalono w decyzji Rady TRIPS z dnia 11 czerwca 2013 r.[2], ma zakończyć się dnia 1 lipca 2021 r.

(4) W dniu 1 października 2020 r. Czad, w imieniu grupy krajów najmniej rozwiniętych, złożył formalny wniosek[3] o przedłużenie okresu przejściowego.

(5) Podczas formalnego posiedzenia w dniach 8 i 9 czerwca 2021 r. Rada TRIPS ma przyjąć decyzję w sprawie wniosku o przedłużenie okresu przejściowego w trybie art. 66 ust. 1 porozumienia TRIPS w odniesieniu do członków – krajów najmniej rozwiniętych („decyzja Rady TRIPS").

(6) Należy ustalić stanowisko, jakie ma być zajęte w imieniu Unii na forum Rady TRIPS, gdyż decyzja Rady TRIPS będzie wiążąca dla Unii.

(7) Członkowie – kraje najmniej rozwinięte stanowią najbardziej podatny na zagrożenia segment międzynarodowej wspólnoty handlowej i borykają się z ograniczeniami

---

[1] Decyzja Rady 94/800/WE z dnia 22 grudnia 1994 r. dotycząca zawarcia w imieniu Wspólnoty Europejskiej w dziedzinach wchodzących w zakres jej kompetencji, porozumień, będących wynikiem negocjacji wielostronnych w ramach Rundy Urugwajskiej (1986–1994) (Dz.U. L 336 z 23.12.1994, s. 1).

[2] IP/C/64.

[3] Dokument WTO IP/C/W/668.

natury gospodarczej, finansowej i administracyjnej. Członkowie – kraje najmniej rozwinięte muszą dysponować przestrzenią polityczną i elastycznością, aby sprostać swoim wyzwaniom rozwojowym, oraz dodatkowym czasem na wdrożenie porozumienia TRIPS.

(8) Pewien poziom ochrony i egzekwowania praw własności intelektualnej jest korzystny również dla członków – krajów najmniej rozwiniętych, ponieważ prawa własności intelektualnej są katalizatorem innowacji i istotnym narzędziem zrównoważonego rozwoju. Niektórzy członkowie – kraje najmniej rozwinięte podjęli już działania w celu wdrożenia porozumienia TRIPS i należy zachęcać ich, by nie obniżali istniejącego poziomu ochrony i egzekwowania praw własności intelektualnej.

(9) Przedłużenie okresu przejściowego bez ograniczeń czasowych, zgodnie z propozycją grupy krajów najmniej rozwiniętych, spowolniłoby proces stopniowej integracji członków – krajów najmniej rozwiniętych jako członków wielostronnego systemu handlowego w międzynarodowym systemie własności intelektualnej na podstawie minimalnych wymogów określonych w porozumieniu TRIPS.

(10) W związku z tym należy przedłużyć okres przejściowy na wdrożenie postanowień porozumienia TRIPS innych niż zawarte w art. 3, 4 i 5 przez członków – kraje najmniej rozwinięte o ograniczony okres nieprzekraczający dziesięciu lat.

(11) Jeżeli członkowie Światowej Organizacji Handlu poprą przedłużenie okresu przejściowego w trybie art. 66 ust. 1 porozumienia TRIPS o dłuższy okres lub na czas nieokreślony, Unia nie powinna utrudniać osiągnięcia konsensusu.

(12) Wniosek krajów najmniej rozwiniętych o zwolnienie na dodatkowy okres dwunastu lat od dnia, w którym członek – kraj najmniej rozwinięty przestaje należeć do kategorii krajów najmniej rozwiniętych, wydaje się wykraczać poza zakres art. 66 ust. 1 porozumienia TRIPS, ponieważ artykuł ten ma zastosowanie wyłącznie do przedłużenia okresu przejściowego na wdrożenie niektórych postanowień porozumienia TRIPS przez członków – kraje najmniej rozwinięte. W związku z tym nie należy popierać wniosku o przyznanie zwolnienia dla członków niebędących krajami najmniej rozwiniętymi w ramach decyzji Rady TRIPS w trybie art. 66 ust. 1 porozumienia TRIPS,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

Stanowisko, jakie ma być zajęte w imieniu Unii na forum Rady Handlowych Aspektów Praw Własności Intelektualnej Światowej Organizacji Handlu („Rada TRIPS”) podczas jej formalnego posiedzenia w dniach 8 i 9 czerwca 2021 r., jest następujące:

a) Od członków – krajów najmniej rozwiniętych nie należy wymagać stosowania postanowień Porozumienia w sprawie handlowych aspektów praw własności intelektualnej („porozumienie TRIPS”) innych niż zawarte w art. 3, 4 i 5 przez ograniczony okres nieprzekraczający 10 lat lub do dnia, w którym przestaną oni być członkami – krajami najmniej rozwiniętymi, w zależności od tego, która z tych dat będzie wcześniejsza.

b) Jeżeli członkowie Światowej Organizacji Handlu poprą przedłużenie okresu przejściowego w trybie art. 66 ust. 1 porozumienia TRIPS o dłuższy okres lub na czas nieokreślony, Unia nie powinna utrudniać osiągnięcia konsensusu.

c) Członkowie – kraje najmniej rozwinięte powinni zapewnić, by żadne zmiany w ich przepisach ustawowych, wykonawczych i praktyce wprowadzone w dodatkowym okresie przejściowym nie powodowały obniżenia poziomu zgodności z postanowieniami porozumienia TRIPS. Jeżeli członkowie Światowej Organizacji Handlu nie poprą jednak nałożenia takiego zobowiązania na członków – kraje najmniej rozwinięte, Unia nie powinna utrudniać osiągnięcia konsensusu.

d) Nie należy popierać wniosku członków – krajów najmniej rozwiniętych o przyznanie zwolnienia na dodatkowy okres dwunastu lat od dnia, w którym członek – kraj najmniej rozwinięty przestaje należeć do kategorii krajów najmniej rozwiniętych, ponieważ wniosek ten nie wchodzi w zakres art. 66 ust. 1 porozumienia TRIPS.

Artykuł 2

Niniejsza decyzja skierowana jest do Komisji.

Sporządzono w Brukseli dnia […] r.

W imieniu Rady
Przewodniczący